

การส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

Extension and Development of Agricultural Learning Centers in Thalang District, Phuket Province.

นฤพนธ์ อัยसानนท์, จินดา ขลิบทอง, เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ

เกษตรศาสตร์และสหกรณ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, naruponaiyasanon@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 2) ความรู้และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของคณะกรรมการ 3) ความพึงพอใจของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 5) เปรียบเทียบการได้รับและความต้องการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 6) สังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบสำรวจ ประชากร คือ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 158 คนกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 114 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) คณะกรรมการฯ ร้อยละ 60.5 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.88 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประสบการณ์ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.37 ปี อบรมกับ ศพก.เฉลี่ย 8.55 ครั้ง ใช้บริการ ศพก. เฉลี่ย 15.84 ครั้ง เป็นคณะกรรมการฯ เฉลี่ย 6.91 ปี เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) สินค้าหลักของ ศพก. คือ ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน หลักสูตรหลักคือการลดต้นทุน หลักสูตรบังคับ คือ เศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรเสริม คือ องค์การเกษตรกร 2) ความรู้ของคณะกรรมการฯ มีคะแนนเฉลี่ย 18.39 คะแนน อยู่ในระดับมากที่สุด แหล่งความรู้ด้านสื่อบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง 3) ความพึงพอใจของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานและการใช้บริการของ ศพก. อยู่ในระดับมาก 4) ปัญหาในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปัญหาด้านเกษตรกรต้นแบบ ด้านแปลงเรียนรู้ ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ ด้านฐานการเรียนรู้ ด้านการให้บริการของ ศพก. อยู่ในระดับมาก และ ด้านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง 5) การได้รับการส่งเสริมและพัฒนาฯ ด้านองค์ประกอบ สื่อบุคคล สื่อและวิธีการส่งเสริม อยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาฯ ด้านองค์ประกอบและสื่อบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสื่อและวิธีการส่งเสริม

อยู่ในระดับมาก และ 6) แนวทางในการส่งเสริมคือการพัฒนาด้านองค์ประกอบให้มีความพร้อมเหมาะสมและตรงตามความต้องการตามบริบทของพื้นที่ พัฒนาศักยภาพสื่อบุคคล เชื่อมโยงเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาเป็นสมาชิกและบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

คำหลัก: ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การส่งเสริม การพัฒนา

Abstract

The objectives of this research were to study 1) general information of the agricultural learning center committees 2) knowledge and knowledge resources of the agricultural learning center committees 3) satisfaction on agricultural production efficiency of the agricultural learning center committees 4) problems and suggestions in the operation of the agricultural learning center committees 5) the receiving and needs for the extension and development of the agricultural learning center and 6) the analysis of the extension and development guidelines of the agricultural learning center

The research was survey research. The population of this study were agricultural learning center committees in Thalang District, Phuket Province. Totaling 158 people The sample size of 114 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through simple random sampling method. Data were collected by using interview forms and were analyzed by using statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, ranking, and content analysis.

The results of the research revealed that 1) the committees of the agricultural learning center (ALC) were male with the average age of 52.88 years Completed primary school education. Average farming experience: 17.37 years training with the ALC average 8.55 times the services of the ALC average 15.84 times Served as a committee member for an average of 6.91 years. Were village agricultural volunteers , the main product of ALC is fertilizer based on soil analysis The main course is cost reduction. The compulsory course is Sufficiency Economy. The supplementary course is Farmer Organization. 2.) The knowledge of the committee has average score 18.39 points, which is at the highest level. The knowledge sources In terms of personal media at a moderate level. 3.) Satisfaction of the committee , for the operation and use of the services of the ALC is at a high level. 4.) The problems in the operation regarding Model farmers, Learning plots, Learning courses, Learning bases, The service of the ALC are at a high level. The ALC is at a medium level. 5) the receiving for the extension and development of the agricultural learning center In terms of components, media personnel, media and promotion methods are at a moderate level. the needs

for the extension and development of the agricultural learning center In terms of components and personal media, it is at the highest level. In terms of media and promotion methods, it is at a high level. and 6) the analysis of the extension and development guidelines of the agricultural learning center is Developing the components to be ready, appropriate and in line with the needs according to the context of the area, developing the potential of personal media, connecting new generation farmers to become members and integrating with network agencies.

Keywords: Agricultural Learning Center, Extension, Development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นศูนย์เรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุน การพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนเชื่อมโยงองค์ความรู้จากสถานศึกษาในพื้นที่และมีการใช้กลไกการส่งเสริมด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ให้เป็นต้นแบบและเกิดผลสำเร็จ มีการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานจากหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการและการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาและขับเคลื่อนการเกษตรในพื้นที่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

อำเภอธวัชชัย จังหวัดภูเก็ต มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 1 ศูนย์หลัก และ 13 ศูนย์เครือข่าย โดยคณะกรรมการมาจากเกษตรกรที่ผ่านการอบรมการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ซึ่งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประกอบด้วย เกษตรกรต้นแบบ แปลงเรียนรู้ หลักสูตรการเรียนรู้ และฐานการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละศูนย์มีการจัดตั้งตามระยะเวลาการดำเนินการที่แตกต่างกัน ตามประสบการณ์และความสามารถของเกษตรกรต้นแบบในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาด้านองค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ ได้แก่ เกษตรกรต้นแบบยังขาดทักษะในการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ แปลงเรียนรู้ที่เป็นแปลงสาธิตยังขาดความพร้อมในการเข้าใช้บริการ ขาดแปลงเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จด้านการลดต้นทุน ไม่มีแผนผังแปลงที่ชัดเจน (มาศวิภา เดโซ, 2562)

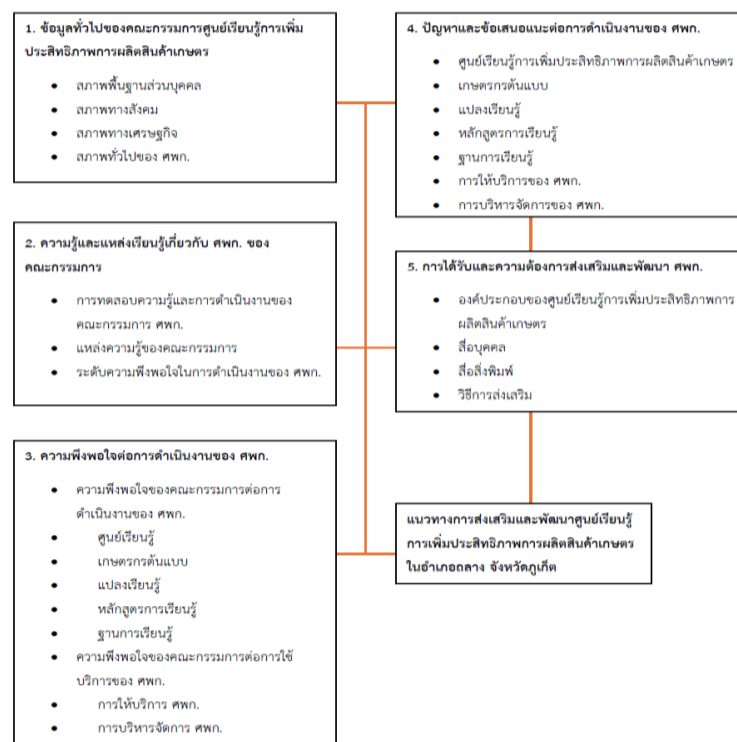
ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ดังนั้นการวิจัยศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการ ความรู้และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของคณะกรรมการ ความพึงพอใจของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การเปรียบเทียบการ

ได้รับและต้องการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และสังเคราะห์
แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อนำไปใช้ประโยชน์เป็น
ข้อมูลให้แก่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์
เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
2. เพื่อศึกษาระดับความรู้และแหล่งเรียนรู้ของคณะกรรมการที่ได้จากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตสินค้าเกษตรของคณะกรรมการ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการ
ผลิตสินค้าเกษตร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
สินค้าเกษตร
5. เพื่อเปรียบเทียบการได้รับและต้องการของคณะกรรมการฯ ต่อการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์
เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
6. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต จากประชากรจำนวน 158 ราย โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ตามสัดส่วนของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตอนที่ 2 ระดับความรู้และแหล่งเรียนรู้ของคณะกรรมการที่ได้จากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของคณะกรรมการ ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตอนที่ 5 การได้รับและความต้องการของคณะกรรมการฯ ต่อการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงในเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.965 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability Consistency) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค ตอนที่ 2 เท่ากับ 0.896 ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.882 ตอนที่ 4 เท่ากับ 0.836 และตอนที่ 5 เท่ากับ 0.801 จากนั้นจึงนำไปเก็บข้อมูลระหว่างเดือน กรกฎาคม 2567 ถึงเดือน ธันวาคม 2567 แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เชื่อมโยงเข้าสู่ตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นนำผลการวิจัยจากตอนที่ 1 ถึง ตอนที่ 5 มาทำการวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นภาพโมเดลการส่งเสริม

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอน ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

1) คณะกรรมการ ศพก. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 69 คน ร้อยละ 60.5 มีอายุเฉลี่ย 52.88 ปี มีสถานภาพสมรส จำนวน 68 คน ร้อยละ 59.6 มีอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวน 56 คน ร้อยละ 49.1 มีประสบการณ์ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.34 ปี นอกจากนี้ คณะกรรมการได้เข้าร่วมอบรมกับ ศพก. โดยเฉลี่ย 8.55 ครั้งต่อปี และใช้บริการ ศพก. เฉลี่ย 15.84 ครั้ง ในกลุ่มนี้ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวน 42 คน ร้อยละ 36.8 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 21 คน ร้อยละ 18.4 และเป็นเกษตรกรผู้นำ จำนวน 60 คน ร้อยละ 52.6

2) สภาพทั่วไปของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีสินค้าหลัก คือ ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน จำนวน 57 คน ร้อยละ 50 มีหลักสูตรหลักคือการลดต้นทุน จำนวน 35 คน ร้อยละ 30.7 มีหลักสูตร

บังคับคือเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 49 คน ร้อยละ 43.0 มีหลักสูตรเสริมคือองค์กรเกษตรกร จำนวน 49 คน ร้อยละ 43.0 ในด้านการบริหารจัดการศพก. มีจำนวนคณะกรรมการเฉลี่ย 11.82 คน จำนวนครั้งในการดำเนินกิจกรรมเฉลี่ย 6.93 ครั้งต่อปี จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมเฉลี่ย 111.94 คนต่อครั้ง

2. ความรู้และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

1) ระดับความรู้ของคณะกรรมการ ศพก. เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร พบว่า คณะกรรมการ ศพก. จำนวน 98 คน ร้อยละ 85.96 มีความรู้ในระดับมากที่สุด รองลงมาจำนวน 9 คน ร้อยละ 7.89 มีความรู้ในระดับปานกลาง และจำนวน 8 คน ร้อยละ 7.02 มีความรู้ในระดับน้อย โดยมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน มีคะแนน ต่ำสุด 5 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 18.39 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.0669

2) ระดับความรู้และแหล่งเรียนรู้ของคณะกรรมการที่ได้จากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

แหล่งของคณะกรรมการ ศพก. เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร พบว่า คณะกรรมการ ศพก. ได้รับความรู้จากสื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่ของรัฐ , เกษตรกรต้นแบบ , ผู้นำชุมชน/ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน / เครือข่ายเกษตรกร , ภาคเอกชน) ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.32 สื่อกลุ่ม (การศึกษาดูงาน / การทัศนศึกษา , การอบรม , การประชุม , ศูนย์เรียนรู้อื่น , การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลใหม่) และสื่อมวลชน (โทรทัศน์ , หอกระจายเสียง / เสียงตามสาย , นิทรรศการ , หนังสือพิมพ์ / วารสาร , เอกสารแผ่นพับ , โปสเตอร์ , ป้ายประชาสัมพันธ์) เท่ากันในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 และ สื่อออนไลน์ (เว็บไซต์ , ไลน์ , เฟสบุ๊ก , ยูทูบ) ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66

3. ความพึงพอใจของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานของ ศพก.

ความพึงพอใจของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานของ ศพก. พบว่า ด้านเกษตรกรต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 รองลงมาด้านการให้บริการของ ศพก. อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และด้านการใช้เทคโนโลยีของ ศพก. อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ตามลำดับ

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเรียงประเด็นได้ดังนี้ ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.02) ด้านแปลงเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.00) ด้านเกษตรกรต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย 3.79) ด้านฐานการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.72) ด้านการให้บริการของ ศพก. (ค่าเฉลี่ย 3.52) มีระดับของปัญหาในระดับมาก และ ด้านการบริการของ ศพก. (ค่าเฉลี่ย 3.32) และ ด้านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.24) มีระดับของปัญหาในระดับปานกลาง ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

n = 114

ประเด็น	ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร			
	μ	σ	แปลผล	ลำดับ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	3.24	0.513	ปานกลาง	7
เกษตรกรต้นแบบ	3.79	0.489	มาก	3
แปลงเรียนรู้	4.00	0.505	มาก	2
หลักสูตรการเรียนรู้	4.02	0.313	มาก	1
ฐานการเรียนรู้	3.72	0.218	มาก	4
การให้บริการของ ศพก.	3.52	0.549	มาก	5
การบริหารจัดการ ศพก.	3.32	1.186	ปานกลาง	6

การแปลผล 1.00 – 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 – 2.60 = น้อย 2.61 – 3.40 = ปานกลาง 3.41 – 4.20 = มาก 4.21 – 5.00 = มากที่สุด

5. การได้รับและความต้องการของคณะกรรมการฯ ต่อการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

พบว่า การได้รับการส่งเสริมและพัฒนาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.97) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า องค์ประกอบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (โครงสร้างพื้นฐาน วัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก , ทำเนียบ ข้อมูลและชุดองค์ความรู้ประจำศูนย์ , ทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีของเกษตรกรต้นแบบ , แปลงเรียนรู้ที่เหมาะสม , ฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้, หลักสูตรการเรียนรู้ที่แก้ไขปัญหาของเกษตรกรในชุมชน) (ค่าเฉลี่ย 2.83) สื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่ของรัฐ, เกษตรกรต้นแบบ, ผู้นำชุมชน/ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน / เครือข่ายเกษตรกร, ภาคเอกชน) (ค่าเฉลี่ย 2.96) สื่อ (แผ่นพับ, หนังสือคู่มือ, โปสเตอร์, เสียงตามสาย, วิทยุกระจายเสียง, โทรทัศน์, วิทยุ, สื่ออินเทอร์เน็ต, สื่อสังคมออนไลน์) (ค่าเฉลี่ย 2.80) วิธีการส่งเสริม (การพัฒนาศูนย์ให้มีความพร้อม, การเพิ่มทักษะและองค์ความรู้แก่เกษตรกรต้นแบบ, การเสริมสร้างบรรยากาศให้มีความพร้อมแก่การเรียนรู้, การบูรณาการร่วมกับศูนย์เรียนรู้แปลงใหญ่และเกษตรกรรุ่นใหม่) (ค่าเฉลี่ย 3.31) อยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) เมื่อพิจารณาประเด็น พบว่า องค์ประกอบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.45) และ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 4.23) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสื่อ (ค่าเฉลี่ย 3.68) และวิธีการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 3.55) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 การได้รับและความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

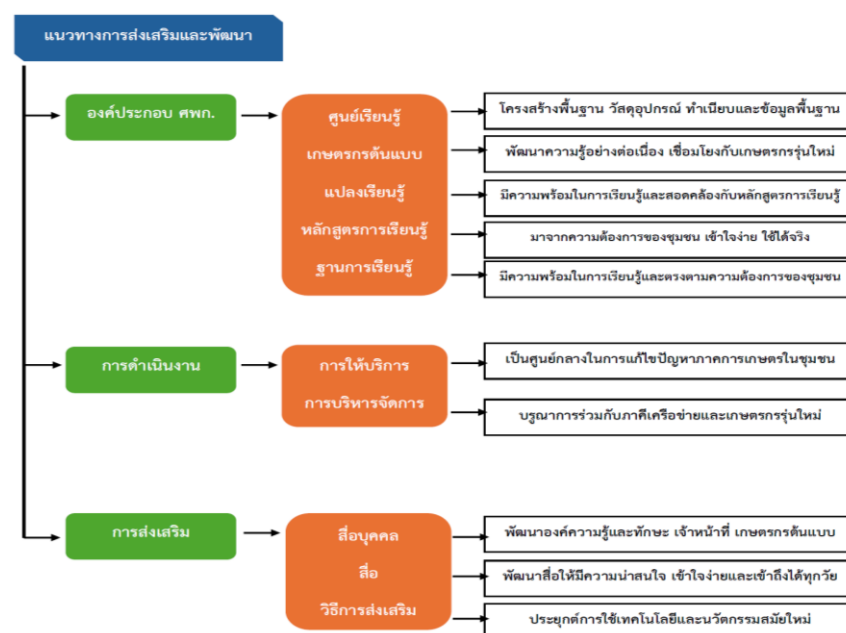
n = 114

ประเด็น	ระดับการได้รับ			ระดับความต้องการ		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
องค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	2.83	0.334	ปานกลาง	4.45	0.219	มากที่สุด
สื่อบุคคล	2.96	0.409	ปานกลาง	4.23	0.456	มากที่สุด
สื่อ	2.80	0.677	ปานกลาง	3.68	0.750	มาก
วิธีการส่งเสริม	3.31	0.799	ปานกลาง	3.55	0.547	มาก
รวม	2.97	0.555	ปานกลาง	3.98	0.493	มาก

การแปลผล 1.00 – 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 – 2.60 = น้อย 2.61 – 3.40 = ปานกลาง 3.41 – 4.20 = มาก 4.21 – 5.00 = มากที่สุด

6. การสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอดงหลวง จังหวัดสุโขทัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยจากตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 5 มาทำการสังเคราะห์ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและการพัฒนาการเกษตร ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมและการพัฒนาการเกษตรแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จมากำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอดงหลวง จังหวัดสุโขทัย ดังภาพ 2

ภาพ 2 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอดงหลวง จังหวัดสุโขทัย

จากภาพ 2 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต สามารถอธิบาย ได้ดังนี้

1. ด้านองค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประกอบด้วย ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรรมต้นแบบ แปลงเรียนรู้ หลักสูตรการเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ โดยศูนย์การเรียนรู้ คือจุดให้บริการทางด้านการเกษตร โดยเกษตรกรรมต้นแบบสู่เกษตรกรและประชาชนที่สนใจเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรในพื้นที่ โดยต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยเกษตรกรรมต้นแบบคือเจ้าของศูนย์เรียนรู้ที่ผ่านการฝึกอบรม เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จทางการเกษตรในพื้นที่ ซึ่งสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรได้ โดยต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและต้องเป็นผู้ที่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ พร้อมทั้งเชื่อมโยงการดำเนินงานร่วมกับเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยแปลงการเรียนรู้ หลักสูตรการเรียนรู้ และฐานการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และเป็นหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรในชุมชน

2. ด้านการดำเนินงาน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีการดำเนินงานด้วยกัน 2 ส่วน คือการบริหารจัดการภายในโดยการส่งเสริมให้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษาและเกษตรกรรุ่นใหม่ นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการให้บริการแก่เกษตรกรและประชาชนภายในชุมชน โดยศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์เพื่อเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานแล้วความสามารถในการแข่งขันได้

3. ด้านการส่งเสริม ประกอบด้วย สื่อบุคคล ได้แก่ เกษตรกรรมต้นแบบ เจ้าหน้าที่ โดยการพัฒนาเพิ่มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านสื่อ ควรมีการพัฒนาสื่อให้มีความหลากหลายน่าสนใจเข้าถึงได้ง่ายทุกช่วงวัย และด้านวิธีการส่งเสริม มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการและดึงดูดเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาเป็นทายาทเกษตรกรรุ่นต่อไป

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต ควรดำเนินการควบคู่กันในส่วนขององค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยต้องมีความพร้อมในการให้บริการและต้องสอดคล้องกับความต้องการหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคการเกษตรของชุมชนนั้นๆ ตามบริบทของพื้นที่ นอกจากนี้ยังต้องเน้นย้ำเรื่องการบริหารจัดการภายในกลุ่มให้มีความเข้มแข็งและส่งเสริมให้บูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายแล้วเชื่อมโยงสู่เกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรได้อย่างแท้จริง

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษา เรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอถลุง จังหวัดภูเก็ต สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

1) คณะกรรมการ ศพก. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 69 คน ร้อยละ 60.5 มีอายุเฉลี่ย 52.88 ปี มีสถานภาพสมรส จำนวน 68 คน ร้อยละ 59.6 มีอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวน 56 คน ร้อยละ 49.1 มีประสบการณ์ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.34 ปี นอกจากนี้ คณะกรรมการได้เข้าร่วมอบรมกับ ศพก. โดยเฉลี่ย 8.55 ครั้งต่อปี และใช้บริการ ศพก. เฉลี่ย 15.84 ครั้ง ในกลุ่มนี้ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวน 42 คน ร้อยละ 36.8 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 21 คน ร้อยละ 18.4 และเป็นเกษตรกรผู้นำ จำนวน 60 คน ร้อยละ 52.6 สอดคล้องกับ ดาวประกาย เมืองไชย (2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน พบว่า คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 85.6 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.20 ปี ร้อยละ 68.3

2) สภาพทั่วไปของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ร้อยละ 50 มีสินค้าหลัก คือ ปลูกตามคำวิเคราะห์ดิน ร้อยละ 30.7 มีหลักสูตรหลักคือการลดต้นทุน ร้อยละ 43.0 มีหลักสูตรบังคับคือเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 43.0 มีหลักสูตรเสริมคือองค์กรเกษตรกร มีจำนวนคณะกรรมการ ศพก. เฉลี่ย 11.82 คน จำนวนครั้งในการดำเนินกิจกรรมของ ศพก. เฉลี่ย 6.93 ครั้ง สอดคล้องกับ ภูธีร์รินทร์ ชันสัมฤทธิ์ (2562) พบว่า เกษตรกรมีจำนวนครั้งในการเข้าร่วมอบรมใน ศพก. เฉลี่ย 4.21 ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมของ ศพก. เฉลี่ย 111.94 คน สอดคล้องกับ ภูธีร์รินทร์ ชันสัมฤทธิ์ (2562) พบว่าเกษตรกรมีจำนวนครั้งในการเข้าร่วมอบรมใน ศพก. เฉลี่ย 4.21 ครั้ง

2. ความรู้และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

1) ระดับความรู้ของคณะกรรมการ ศพก. เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร พบว่า คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 85.96 มีความรู้ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 7.89 มีความรู้ในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 7.02 มีความรู้ในระดับน้อย โดยมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน มีคะแนนต่ำสุด 5 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 18.39 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.0669 กรรณิกา เครืออินทร์ (2564) พบว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์และการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในระดับมากที่สุด

2) แหล่งความรู้ของคณะกรรมการ ศพก.

แหล่งของคณะกรรมการ ศพก. เกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร พบว่า คณะกรรมการ ศพก. ได้รับความรู้จากสื่อบุคคล ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.32 สื่อกลุ่มและสื่อมวลชนเท่ากันในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 และ สื่อออนไลน์ ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณิกา เครืออินทร์ (2564) พบว่าแหล่งความรู้ของเกษตรกรระดับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่

ของรัฐ เนื่องจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการออกพื้นที่ เพื่อติดตามเยี่ยมเยียน พบปะ พูดคุยช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาเรื่องการเกษตรและเรื่องอื่นๆ ตามสภาพพื้นที่

3. ความพึงพอใจของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานของ ศพก.

ความพึงพอใจของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานของ ศพก. พบว่า ด้านเกษตรกรต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 รองลงมาด้านการให้บริการของ ศพก. อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และด้านการใช้เทคโนโลยีของ ศพก. อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณิกา เครืออินทร์ (2564) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานของ ศพก. ด้านการใช้เทคโนโลยีการเกษตรและเครื่องจักรกล ในระดับมากที่สุด

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาประเด็นได้ดังนี้ ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.02) ด้านแปลงเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.00) ด้านเกษตรกรต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย 3.79) ด้านฐานการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.72) ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณิกา เครืออินทร์ (2564, น.91) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในเรื่อง การให้บริการของ ศพก. มากที่สุด ด้านการให้บริการของ ศพก. (ค่าเฉลี่ย 3.52) มีระดับของปัญหาในระดับมาก และ ด้านการบริการของ ศพก. (ค่าเฉลี่ย 3.32) และ ด้านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.24) มีระดับของปัญหาในระดับปานกลาง

5. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

พบว่าการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.97) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า องค์ประกอบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.83) สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.96) สื่อ (ค่าเฉลี่ย 2.80) วิธีการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 3.31) อยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า องค์ประกอบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.45) และ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 4.23) อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ธนิษฐา ปานนิล (2562) พบว่า ความพึงพอใจของคณะกรรมการต่อเจ้าหน้าที่นักวิชาการ ดูแลอย่างต่อเนื่อง รองลงมาเป็นเกษตรกรต้นแบบ สอดคล้องกับ นิชาภัทร ดุลยกุล (2564) พบว่า เกษตรกรต้นแบบเป็นบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ยินดีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่นได้ และได้รับการส่งเสริมจากภาคเอกชนน้อยที่สุด ส่วนด้านสื่อ (ค่าเฉลี่ย 3.68) สอดคล้องกับ นิชาภัทร ดุลยกุล (2564) พบว่า มีการจัดทำเอกสาร โปสเตอร์ สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สำหรับแจกให้ผู้มาใช้บริการ และวิธีการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 3.55) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอลำปาง จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยสรุปเป็นข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางให้แก่ผู้สนใจศึกษาต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการ ศพก. และเกษตรกรต้นแบบส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างสูง ดังนั้น ควรสร้างทายาทเกษตรกรรุ่นใหม่ คัดเลือกเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ศพก.หรือเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ร่วมกัน โดยรับการถ่ายทอดความรู้จากเกษตรกรต้นแบบหรือปราชญ์ชาวบ้าน และดึงศักยภาพของเกษตรกรผู้รุ่นใหม่ ในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ มาปรับใช้ในกระบวนการสื่อสารและพัฒนาเกษตรกร

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรยังคงมีความต้องการการส่งเสริมและพัฒนา ศพก. จากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานโครงการ ศพก. ดังนั้น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบโครงการ ศพก. ในทุกระดับ ควรมีการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานอยู่เสมอเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้มากขึ้นและควรมีการหาความรู้เพิ่มเติมโดยเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านแหล่งความรู้ต่างๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และสังคมออนไลน์

1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการของ ศพก. ด้านการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลของ ศพก. ยังมีน้อย ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของ ศพก. ในแต่ละพื้นที่ ผ่านสื่อที่สามารถเข้าถึงเกษตรกรได้ง่าย เช่น สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อสังคมออนไลน์ ให้มีความทันสมัย เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้รับทราบถึงข้อมูลและองค์ความรู้ของ ศพก. จนเกิดความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อเข้ามาศึกษาเรียนรู้ใน ศพก.

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป กำหนดได้เป็น 2 เรื่อง ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการของ ศพก. ไม่สามารถให้บริการทางการเกษตรได้อย่างครอบคลุม ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในเรื่อง ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่ได้เข้ารับการอบรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ ศพก. เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา ศพก. ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ผลการวิจัยพบว่า ยังขาดการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนา ศพก. อำเภอลำปาง จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยและนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกันกับเชิงปริมาณเพื่อต่อยอดงานวิจัยได้แนวทางการพัฒนา ศพก. อำเภอลำปาง จังหวัดอุตรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). คู่มือการดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2563). ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการบริหารงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) พ.ศ. 2560 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- นิชาภัทร ดุลยกุล. (2564). แนวทางการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดนราธิวาส (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- ดาวประกาย เมืองไชย. (2566). แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน, [วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธนิษฐา ปานนิล. (2562). การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดกระบี่. การประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 57 สาขาส่งเสริมการเกษตรและคหกรรมศาสตร์, 479-487
- มาศวิภา เดโช. (2562). แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี, [วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภูธีร์รันทร ชันสัมฤทธิ์. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดอุทัยธานี, [วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภูธีร์รันทร ชันสัมฤทธิ์. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดอุทัยธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี